

בי"ה
ספר

אין אדם רואה מומין לעצמו

**בו יבואר מאמרי חז"ל וספרי שו"ת על אין אדם
רואה מומין לעצמו, ומאמר חז"ל יצר הרע בתחילה
דומה לחוט, ולבסוף דומה כעבותות העגלה**

עוד יבואר בו: כי כל רב שאשתו הולכת בפאה נכרית אינו יכול על פי הלכה לפסוק בשאלה זו כי אם אצלו בבית או במשפחה הולכים עם פאה נכרית, הוא נקרא עבר עבירה ושנה בה ונעשית לו כהיתר, ואין אדם רואה מומין לעצמו, זאצל הרב הזה העבירה הזאת של פאה נכרית נפל ברשת היצר הרע, שיצר הרע בתחילה דומה לחוט, ולבסוף דומה כעבותות העגלה, וכמו כן אמר לו היצר הרע זה רק חוטין שערות של מה בכך ואח"כ נתגלה לו שהוא באמת כעבותות העגלה רח"ל, ואם כן איך יכול הרב העובר על זה לפסוק על ענין זה שנקרא משומד, ובפרט שאשתו עוברת כל שעה על 7200 לאווין לפי חשבון החפץ חיים זצ"ל, ועוד יותר, ראה 91 פוסקים מה שכתבו על האיסור של פאה נכרית בלי החשש של עבודה זרה, ובפרט לפי מה שוועד המחקר לרבנים על פאה נכרית ביררו: כי כל הרבנים המתירים את הפאה של הונדי' קיבלו כסף הרבה, [ובפרט רב אחד מיוראפ שהשקיע בזה יותר ממאה מליאן דולאר וכתב כבר יותר מ-30 תשובות, ואין אף אחד שרוצה לראות בפנים הספר, כיון שהוא ספר שכתבו מין ישרף, ואותו הדבר הוא על הקל שבקלים המכשיל היותר גדול המאכיל חמץ בפסח מפלעטבוש, וכו], ובעוה"ר פשוט שהם מוכרים עצמם לכסף שהיא העבודה זרה של דורינו זה, וכך רוצים להכשיל את הרבים והם בגדר ירבעם בן נבט, ואין מספיקין בידם לעשות תשובה.

יצא לאור על ידי וועד המחקר לרבנים המכשירים על פאה הנכרית

קונטרס

אין אדם רואה מומין לעצמו

בו יבואר מאמר חז"ל: אין אדם רואה מומין לעצמו
ומאמר חז"ל: יצר הרע בתחלה דומה לחוט, ולבסוף דומה כעבותות העגלה

בו יבואר כי כל רב שאשתו הולכת בפאה נכרית אינו יכול על פי הלכה לפסוק בשאלה זו כי "אין אדם רואה מומין לעצמו" ואם אצלו בבית הולכים עם פאה נכרית, ועל פי השלה"ק נקרא משומד, אז איך יכול הרב העובר על זה לפסוק על ענין זה, שאשתו עוברת כל שעה על 7200 לאווין לפי חשבון החפץ חיים זצ"ל, ועוד יותר, ראה 91 פוסקים מה שכתבו על זה, ובפרט לפי מה שוועד המחקר לרבנים ביררו כי כל הרבנים המתירים את הפאה של הונדי' קיבלו כסף הרבה, [ובפרט רב אחד מיוראפ שהשקיע בזה יותר ממאה מליאן דולאר וכתב כבר יותר מ-30 תשובות, ואין אף אחד רוצה אפילו לראות בפנים שהוא ספר שכתבו מין ישרף, ואותו הדבר הוא על הקל שבקלים המכשיל ביותר גדול המאכיל חמץ בפסח, וכו',] ופשוט הם מוכרים עצמם לכסף שהיא העבודה זרה של דורינו זה, וכך רוצה להכשיל את הרבים והוא בגדר ירבעם בן נבט, ואין מספיקין בידו לעשות תשובה.

עוד דבר נפלא ראיתי ולא האמנתי מה שעניי ראו, וכל אחד יכול גם לראות אם רק רוצה לפתוח את העינים. הייתי אצל כמה רבנים ואני מבקש מהם איזה ספרים על פאה נכרית כגון דת משה וישראל, או מידע דבר חדש על פאה נכרית ועוד, והרב עונה לי מעולם לא ראיתי הספר הזה. אני שואל אותו איפה כתוב האיסור על פאה נכרית, ענה לי, מי אומר שכתוב באיזה ספר איסור על זה?

מורי ורבותי! אני מדבר כאן מרבנים גדולים, דבר שכל אברך יודע, הרב הזה לא יודע? האם 91 ספרי פוסקים לא די לו שידע פוסק אחד, והוא עונה לי זה סאטמערע מעשיות, ואל תבלבל מוחי! ועכשיו יכולים להבין כי מחר היתה האות הזה שנתן הכשר על הפאה הנכרית, רח"ל.

אעתיק רק איזה מאמרי חז"ל, כדי שכל מי שיש לו עינים יכול לראות

בתלמוד בבלי מסכת בכורות דף לח/ב. ואף על פי שאמרו אין אדם רואה מומין לעצמו אבל מורה הלכה לתלמידים ותלמידים מורין לו, והאמר ר' אבא אמר רב הונא כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם

לאו אין שומעין לו איהו נמי מורה ובא הוה מעיקרא. איזהו תבלול לבן הפוסק את הסירא. מתניתין מני רבי יוסי היא דתניא לבן ונכנס בשחור שחור ונכנס בלבן הי"ז מום דברי ר"מ ר' יוסי אומר לבן ונכנס בשחור הרי זה מום שחור ונכנס בלבן אינו מום שאין מומין בלבן אמר רב מאי טעמא דרבי יוסי דכתיב יצא מחלב עינימו תרבא דעינא איקרי עינימו סתמא לא איקרי ור"מ מאי טעמא מה לשון תבלול דבר המבלבל את העינים.

ב. ברש"י בכורות דף לח/ב. **שמורה הלכה** - הלכה חדשה שלא שמענוה מאחר. **קודם מעשה** - קודם שבא מעשה ההלכה בידו. **שומעין לו** - ועושין מעשה. **אין שומעין לו** - דבשביל המעשה אומרה והכא מאן ציית ליה במאי דאמר דמוס קבוע הוא.

ג. בתוספות בכורות דף לח/ב: **אם קודם מעשה אמרה שומעין לו** - אומר ר"ת דלא אמריי הכי אלא היכא דצריך לאותה הוראה כי הכא וביבמות בפי הערל (דף עו.) גבי חגר חרב כישמעאל ובפרק נושאים על האנוסה (יבמות צח.) גבי גר נושא אשת אחיו מאמו ובריש עשרה יוחסין (קדושין ע.) גבי עובדא דרב יהודה דכל דאמר מבית חשמונאי אתינא עבדא הוא שהיה נראה לרב יהודה שאומר כן לפי שהקניטו.

ד. ברש"י כתובות דף קה/ב: **אינו נפטר מן העולם** - והכי קאמר ק"ו שיסמא את עיניו כשיהא טפש בסופו וישב לדון. **שאינו צריך כלום** - שהוא עשיר ואין צריך להחניף. **דשאל שאילתא** - דרגיל לישאל מבני עירו בהמות וכלים. **מאי טעמא דשוחדא** - למה אסור ליטלו לזכות את הזכאי. **אין אדם רואה חובה לעצמו** - אין דעתו מתקרב לצד החובה לחייב את עצמו ואפילו מתכוין לדין אמת. **שהוא חד** - הנותן והמקבל נעשים לב אחד.

ה. בתוספות זבחים דף קב/א: **אהרן קרוב הוא ואין קרוב רואה את הנגעים** - פלוגתא היא במסכת נגעים פ"ב (מ"ה) דתנן **כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו ר"מ אומר אף לא נגעי קרוביו** טו] ותנא ברייתא דהכא כרבי מאיר וטעמא דרבי מאיר כדמפרש באחד דיני ממונות מקיש ריבים לנגעים מה נגעים ביום אף ריבים ביום ומה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים ורבנן לא מקשי דסברי דיני ממונות בלילה. **אני מסגירה אני חולטה אני פוטר** - בספרי תניא אמר אהרן נמצאת מפסיד לאחותנו שאינו יכול להסגירה ולא לטמאה ולא לטהרה לפי דבריו למדנו שהיה אהרן דורש אין אדם רואה בנגעי קרובו ותימה במה היה מפסידה הא דאין אדם רואה את הנגעים כל שכן שהיתה טהורה.

ו. בספר דרכי הגמרא לרבי יצחק קנפנטון ז"ל: וכל ספק אשר היה לך בענין או איזה דוחק או קושיא, אל יהיה קל בעיניך עד שיודע לך הפתרון. וגם אל בינתך אל תשען עד שתשאל עליו חבריך ותחקור עליו, אם מה שהבנת בו צודק או יש כנגדו פירכא, **כי אין אדם רואה חובה לעצמו וחבריך יקיימוה בידך.**

ז. בספר יערות דבש - חלק ראשון - דרוש ב: אבל עיקר טעם, כי בעו"ה **אין אדם רואה נגעי עצמו ויתהלך במישרים, וכל אדם יאמר אני צדיק מה פשעי ומה חטאתי חף אני מעון, ועל כל מעשה ומעשה יש לו אלף אמתלאות, ואין אדם רואה חובה לעצמו** (שבת קיט. כתובות קה.) אבל המוכיח, הוא המחפש

מטמונות ומזכיר נשכחות, זהו עון פלילי וזהו עון גדול כך וכך, והשומע ישמע והנה רואה כי אך לשקר שמר ימיו וחשב כי אין בו עולה. ועכשיו כל שמעו תצילנה אזניו, כי רואה לרגעים תבחננו, איך רגע בעו"ה בלי עון ומכשול, קטון וגדול שם הוא. אבל היצה"ר מתחכם על כך, ומה עושה משניא המוכיח בעיני אדם ואומר לו מה לך לשמוע דבריו. הלא כבר נודע בין החיים לעבוד את ה', והלא מלתו אמורה כהנה וכהנה בספרים וכדומה, ומה לך לסבול דוחקא דבי כלה וזמן ארוך בבית הכנסת, ומי יודע לאיזה פנים מלתו אמורה, ומי יתן החריש יהיה לו לחכמה, וכהנה מוסיף שנאה עד שאינו שומע לקולו, ובזאת האיש הזה הולך לטומאתו טומאת יצה"ר, וחוש כי ישר מפעליו ולא עולתה בו. ולכך אמרו חז"ל האי צורבא מדרבנן דסניא ליה בני מתא. משום דמוכיח להו במילי דשמיא, כי זהו מתחבולות יצה"ר להשניא המוכיח בעיניהם, אפס הם בחושך ולא יראו אור, וזהו מאמר דוד ע"ה [תהלים לו. ב] נאם פשע לרשע בקרב לבי. היצה"ר חוקק לרשע בקרב לבו שלא חטא כלל, וצדיק וישר הוא, ואם כן אין לך לפחד כלל ממדת הדין של השם, כי צדיק אתה ולמה יפחד לבבך, וזה אין פחד אלהים, זהו מדת הדין, לנגד עיניו, באמרו צדיק אתה ולא פעלת עולה, אך שלא יבא מוכיח וימצא לו עונות רבות ופשעים, וא"כ יהיה נגלה שקרתו מה עושה, כי החליק בעיניו, מפתה לרשע בקול חלקלקות לשונו, למצוא עונו, הרצון למוכיח שמוצא עונו ומברר פשעיו לשנא, שיהיה שונא אותו ולא ישמע בקולו כלל, וא"כ תהיה דרכו כסל למו בטעות שלא חטא כלל, עד כי יגוע לא יסור שטותו וימות בלא דעת, וזהו מתחבולות היצה"ר.

ח. בספר חפץ חיים - הלכות אסורי לשון הרע - כלל י': פְּרָט הַשְּׁנִי. לְזֶהר מְאֹד, שְׁלֹא לְהַחְלִיט תַּכְּפִי, שֶׁדָּבַר זֶה הוּא בְּכָלֵל גֹּזֵל וְהִזָּק וְאוֹנְאָת דְּבָרִים וּבִשְׁת וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, רַק יִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב מִתְחַלֶּה עַל פִּי דְרָכֵי הַתּוֹרָה, אִם הַדִּין עָמוּ, וְהַשְּׁכַנְגָּדוּ הוּא הַגְּזֵלָן וְהַמְזִיק וְהַמְבִּישׁ וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, וְכַמְעַט פְּרָט זֶה קֶשֶׁה לְצִיר מִן הַכֹּל, כִּי אֵין אָדָם רוֹאֶה חוֹב לְעַצְמוֹ, וְכֹל דֶּרֶךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו, וְאִם יִכְשֵׁל בְּזֶה מִמִּילָא הוּא בְּכָלֵל מוֹצֵיא שֵׁם רָע, אֲשֶׁר הוּא חֲמוּר מְאֹד לְשׁוֹן הָרָע.

ט. בספר בינה לעיתים - חלק ב - דרוש ב על תועלת השתיקה: ואם הוא מחזיק עצמו לצדיק אינו כן באמת כי אין אדם רואה חובה לעצמו. והנה אם דברים אלו היו נאמרים ביושר ובאמונה עם הסכמת כוונת לבם, בהיות הפה והלב שוים, ודאי היו מתמידים לעולם ולא ישתקו מפני כל כיון שהדבר חזק בלבם. אמנם יראה שדברים אלו לא היו אלא מן השפה ולחוץ ולבם לא נכון עמם שזה לפיהם, ולא היו מדברים כן אלא להפיס דעת איוב ולהשקיטו מדאגת לבו, כי יצטער מאד בהיות לו יסורין על לא חמס בכפיו. ולכן אחרי אשר האריכו הדברים, כיון שלא היו מיוסדים על אדני מחשבתם, לא ייכלו להתמיד בהם, וסוד לבם לא יוכלו עוד הצפינו, ואם לא גילהו בפירוש הורו עליו בשתיקה שהיא כהודאה. וכבר רמזה להם איוב שהבין-כן מדבריהם, כי אחר המענה השלישי שכבר ענו שלשתם אליפז בלדד וצופר אמר להם - כדעתכם ידעתי גם אני לא נופל אנכי מכם, ירצה כפי הדעת והסברא שלכם גם אני ידעתי כי כלנו שוים בדעות ובאמונות, ובענין זה איני נופל מכם, אך ההבדל אשר בינותינו הוא בדברים. כי אולם אני אדבר, גם בדבור חיצוני, ולא דבור מן השפה ולחוץ בלי רצון וחפץ פנימי, אלא והוכח אל אל אחפוץ אנכי רוצה וחפץ בויכוחים שאדבר

אל אל, אבל אתם בהפך זה, כי מה שאתם טופלים הוא שקר, שתוציאו מפיכם מבלי גמר הלב, ומי יתן החרש תחרישון וגוי הלאל תדברו עולה ולו תדברו רמיה וגוי (איוב יג ב ו). הרי מבואר כי איוב היה מוכיח על פניהם היותם שקרנים, ושכל דבריהם דברי מרמה ותוך ובלתי מכוונים לדעת לבם, וזה סבב שלא עצרו כח להתמיד בויכוחים, כיון שהיה במקרה ולפנים.

י. בילקוט שמעוני במדבר - פרק יב - רמז תשמא: לפי דרכנו למדנו שהיה אהרן דורש אין אדם רואה נגעי קרוביו. אשר בצאתו מרחם אמו מרחם אמנו יצאת אלא שכינה הכתוב (כתוב ברמז תשל"ו). ויאכל חצי בשרו (זו היא) [בשרנו היה צריך לומר] כענין שנאמר כי אחינו בשרנו הוא.

יא. בספרי פרשת בהעלותך פסקא מז: יכול לא לסוגר' ולא לטמאה ולא לטהר'. לפי דרכנו למדנו שהיה אהרן דורש נגעים פ"ב אין אדם רואה בנגעי קרוביו. אשר בצאתו מרחם אמו. מרחם אמנו אלא שכינה הכתוב בדבר. ויאכל חצי בשרו. חצי בשרנו היה צריך לומר כענין שנאמר בראשית לו כי אחינו בשרנו הוא. ויצעק משה אל ה' כענין שנא' אל נא רפא נא לה. בא הכתוב ללמדך דרך ארץ שכל זמן שאדם רוצה לבקש שאלותיו צריך שיאמר שנים שלשה דברי תחנוני ואחר יבקש שאלותיו.

יב. אם עבר ושנה נעשה לו כהיתר, גם נקרא משומד לדבר אחד בגללו: בספר השלי"ה הקדוש - עשרה הלולים - (ז) מצוה עלינו וחובה, לפתוח שער תשובה. הלוך ילך ובכה, וידאג ויפחד תמיד, אולי מקצר הוא כפי חיובו בתשובה, זיל קרי בראשית חכמה ובתשובת הקנה איך שהחמיר, וכן בלקוטי החסיד ר"י לוריא. ויתפלל לה' שיחיהו עד אשר יתקן את כל קלקולו, לשוב על ספק עבירה יותר מהעבירה, ולשוב על עבירות שאדם דש בעקביו. אל תבט לקטנות מה שעשית אך תבט לגדולות מי שחטאת לו, אדם מטמא עצמו מלמטה מעט מטמאין אותו מלמעלה הרבה, העתקת השמש בארץ שיעור אמה אחת תעתק כמה מילין בגלגלו, הלא תראה חוט של משי כמה הוא חזק כשיכפול לפעמים רבות, כן היא העבירה הקטנה בהכפלה, ואם עבר ושנה נעשה לו כהיתר, גם נקרא משומד לדבר אחד בגללו.

יג. ספר שמירת הלשון ח"ב - פרק כז: והנה באמת כל ישראל הם מאמינים בני מאמינים שהתורה כלה היא מן השמים מפי ה' למשה עבדו, ואם כן, כשהאדם מאמין על כל מצוה שהיא מאת הבורא יתברך, איך יפעל בעצמו שיהיה קל בעיניו, חס ושלום, איזה דבר מדברי התורה? ובאמת אין זה בא, חס ושלום, מסבת כפירה, כי אם מצד שעבר כמה פעמים ונעשה לו כהיתר, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה, כיון שאדם עבר עברה ושנה בה, נעשה לו כהיתר, אבל זה גופא הוא עון פלילי כשמרגיל עצמו לעבר על איזה דבר מדברי ה', וכמו שהאריך בזה רבנו יונה בשערי תשובה, ועל כן יזהר האדם מאד בזה וטוב לו.

יד. בספר פרי הארץ - פרשת ואתחנן: והחוש מעיד אדם שאינו מרגיל עצמו בחיבת הקדש אף על פי ששכלו מחייב ואמונתו אתו לעשות הטוב והישר וכמה טענות נגד עשות הרע ובפרט בענין הגדלות אף על פי כן אין בידו לעשות או להכנע נגד הבורא ית"ש, ובודאי אין זה כי אם רוע לב והקליפה השורה עליו שאינה מנחת

אותו, או כמו שאמרו רז"ל (יומא פו ע"ב) עבר ושנה בה הותרה וכו' אלא נעשה כהיתר וכו' הגם שיודע האיסור מן התורה והמושכל אעפ"כ הקליפה השורה עליו עושה לו הדבר כמו היתר ומי יודע באיזה אופן ר"ל מידיעה זו, ולכן כל מדה ומדה ואבר שבאדם שאינו מוקטר ומוגש ומוקדש לשמו ית"ש ממילא חל הטומאה (שם) והקליפה שם ועושה כל מה שעושה כשכור חטאים ועונות ופשעים בלתי הבין, ואחריתה מרה כלענה כשמתבונן בעצמו שכל מה שעשה עשוי ע"י הקליפה ואיה איפה הוא ותקותו מי ישורנה, ומלבד זה שנתרחק מהשי"ת בעצמו אלא שהטריח את קונו בצמצומים רבים להשפיע חיות אל הקליפה כידוע (עיין זח"א קנב ע"ב ות"ז תפ"ד צה ע"ב) מהיות חיות האדם מחיות הקודש ואבר מהשכינה ובהתדבקו אל הקליפה מכניס ניצוצי הקדושה אל הקליפה, וזהו ארז"ל (ע"ז נד ע"ב) ולא עוד אלא שמטריחין אותו וכו' ומאמר הפסוק (ירמיהו ב, יג) שתים רעות עשה עמי וזהו (איכה א, ח) חטא חטאה ירושלים בכפל.

טו. ספר אוהב ישראל - ליקוטים חדשים - בראשית: אמנם צריך כל האדם להתבונן בנפשו אם עבודתו היא תמה מבלי הסתת היצר חלילה לבל יפול מן הדביקות ע"י טירדת וסיבת הזמן כי אז בניקל יגיע אליו עצת היצר חלילה להכשילו וכמאמר חז"ל (אבות פ"ד מ"ב) עבירה גוררת עבירה. וגם אמרו (קידושין כ.) עבר עבירה ושנה נעשה לו כהיתר. והוא לא יבין כל זאת כמ"ש (נגעים פ"ב מ"ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו. והעצה היעוצה לזה להסתכל במי שכנגדו היינו אם יראה באדם אחר שעושה איזה דבר שלא כהוגן יחשוב גם הוא בדעתו מפני מה הזמין ה' לפני לראות הדבר הזה אם לא כי הנגע הזה נוגע בקירות הבית שלי. ומחמת הסתת היצר טח עיני מראות. וישוב אל ה' וירחמהו ובה יגרום הפעולה להשני היינו כנגדו לעורר לב השני בתשובה כי עיקר הפעולה של התשובה שלו היה ע"י כנגדו והבן. ועפ"ז י"ל הפסוק (שמות כג, ד) כי תראה שור אויבך או חמורו תועה השב תשיבנו לו, דהיינו כשתראה נפש הבהמיות של אויבך תועה מדרך האמת אז ישוב הוא בעצמו אל ה' כנ"ל ויצמח מזה טובה גם להשני לעורר לבו בתשובה וזה השב תשיבנו לו. והבן.

טז. בספר אוהב ישראל - ליקוטים חדשים - פרשת תרומה: דהנה על מה שעברו כמה פעמים עבירה אחת אין להעניש אותם, על כל פנים מפעם שניה ואילך כי כבר נעשה לו כהיתר כמאמרם ז"ל (קדושין כ.) עבר אדם עבירה ושנה בה נעשה לו כהיתר, אך העיקר מה שיש לחייב אותם הוא על מה שעשו פעם ראשונה ושניה וזה גרם להם שיהיה בעיניהם כהיתר. וגם ע"ז טוען הקב"ה בעד ישראל שאין לחייב אותם כי הם כמין שוגגין כי אין אדם עושה עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות כמוזכר בגמרא (סוטה ג.) ובעצה הזאת סולח להם גם על הראשונות. וכיון שנפל העיקר היינו הראשונות נפל גם המסתעפים מן הראשונות דהיינו שנפל גם מה שעשו במזיד בשביל שנעשה להם כהיתר כנ"ל. וזהו מעביר ראשון ראשון, דהיינו העיקר הוא שהקב"ה יסלח לנו על הראשונות וממילא אין לחייב אותם על האחרונות. וזהו דברי ר' אבין שסובר שעון הוא שוגג ולכך פי' הפסוק נושא עון, דהיינו שמוחל את השוגג ר"ל הראשונות כנ"ל. ולכך ממילא ועובר על פשע, דהיינו שממילא עובר על הזדונות שעושה אח"כ,

מטעם שכבר נעשה לו כהיתר. ולכך אמר שהקב"ה חוטף שטר של עונות וקורע אותנו. היינו כיון שהקב"ה חוטף שטר של העונות דהיינו ראשונות אז האחרונות אין בהם ממש וזהו וקורע אותם וכ"ז הוא ע"פ פשוטו.

יז.

בספר ישמח משה - פרשת כי תשא דף קצה/א: עוד נ"ל לפרש אני הוא קודם שיחטא אני הוא לאחר שיחטא (ר"ה י"ז ע"ב). כשנדייק עוד דקודם שחטא היה ראוי לומר, דיחטא הוא לשון עתיד, ואיך יתכן בו קודם ומאוחר, דמי שעתיד לחטא הוא תמיד בסוג יחטא, ומי שאינו עתיד לחטא אם כן לא יצוייר ביה אחר שיחטא. על כן נ"ל דכיון למה שאמרו רז"ל (יומא פ"ו [ע"ב]) עבר ושנה נעשה לו כהיתר, ואם כן מי שלא שינה באיולתו, אם כן עדיין אינו בחזקה שיחטא ומקרה הוא שקרה לו. והיינו קודם שיחטא, ובאמת כבר חטא. ומי שעבר ושנה, הוא אחר שיחטא, דלא מבעיא שכבר חטא דמה שעבר אין, אלא גם על העתיד הוא בחזקת שיחטא, מכל מקום אני ה' לרחם עליו, והבן כי נכון הוא בס"ד. ונ"ל הטעם דמעביר ראשון ראשון הוא, שקודם שחטא ג' פעמים אומר ית"ש דמקרה היא לו ובודאי שוב לא יעשה כן, אבל מכיון דאחזק בתלתא זימני דהוי חזקה (ב"מ ק"ו ע"ב), כבר הוא בחזקת שיחטא, לא מבעיא בעבירה אחת, אלא אפילו בג' עבירות חלוקים, מכל מקום כבר הוא בחזקת שיחטא, כמו בנגח שור חמור גמל דנעשה מועד לכל (חגיגה ד' ע"א), על כן משלישי ואילך מתחיל המנין. והיינו אני ה' קודם שיחטא וכו' כנ"ל, דהיינו קודם פעם ג' שהוא אינו בחזקת שיחטא, אני ה' המעביר הראשונים לגמרי, ואני ה' לאחר שיחטא לאחר פעם ג' שהוא בחזקת שיחטא, דמכל מקום אינו מתנהג עמו כפי מדת הדין דאמרה הנפש החוטאת תמוה (יחזקאל יח כ, עיין ירושלמי מכות פ"ב ה"ו), ועוד דאף דאגלאי מילתא דהוא בחזקת שיחטא, מכל מקום אינו מחזיר הראשונים רק אם איכא רובא עונות, כנ"ל נכון בס"ד.

יח.

ספר ערבי נחל - פרשת בראשית (המשך): ואמנם להראות בחוש ענין זה איך הש"י נכנס כביכול לתוך הרע ההוא ואח"כ נכנסת נשמתו נתבאר באורך בדרוש לפי שלח (הנזכר לעיל) עיין עליו שנתבאר שם היטב, ונתבאר שם ג"כ דברי האר"י ז"ל ע"פ הצילה נפשי משפת שקר כי כשחוטא פעם ב' נתמלא אותיות שקר יו"י מספר הויה ב"ה כזה, ש"י קו' ר"י ובחטאו פעם ג' נתמלא באותיות נפש כזה שין' קו' ר"ש ע"ש. ולז"א דוד המלך ע"ה כשחטא ב' פעמים אמר כי פשעי אני אדע (תהילים נא', ה) אמר פשעי לשון רבים הוא על ב' העבירות וקראם פשעים וחטאתי נגדי תמיד ר"ל אני דואג פן אחטא עוד פעם ג' ותבא נפשי לשם, ואמר לשון חטא כי עבר עבירה ושנה בה נעשה כהיתר ואין בידו שוב הבחירה כ"כ ונחשב כמעט כשוגג, כי כעת לך לבדך חטאתי שעדיין לא נכנס נפשי לשם וע"י בדרוש הנ"ל באורך יובן כ"ז היטב. ובזו ההקדמה מפורש ג"כ פסוקי ישעיה כי נטשתה עמך בית יעקב כו' ע"י בריש דברינו כל הדקדוקים שדקדקנו שם, ויובן עם האמור, כי כמה שמות יש לישראל וכל האותיות מהשמות הם צנורות של כח שמקבלים מהש"י, וכבר נתבאר כי כשחוטא האדם אזי נשמתו ניתנה לתוך הרע ועי"ז מקבל הרע כח דהיינו שהאותיות מקבלים המילוי. והנה, תיבת מקדם עולה מילואו תקצ"ו, ותיבת בית יעקב עולה מילואו תקצ"ח, ואמר, שע"י שהיו ישראל עוננים כפלשתים ושורש הכשפים הוא מבני קדם לכן הוסיפו כח

מילוי באותיות מקדם שנכנס לתוכן תיבת בית יעקב רק שנים נשאר עכ"פ בכדי שיהיה תקומה והבן.

י.ט.

ספר קול מבשר ח"א - פרשת קדושים : כה. הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (ויקרא י"ט יז). שמעתי, בעת שהיה ההצה"ק הר' שמחה בונם זצוק"ל מפשיסחא אצל הרה"ק הר' עקיבא איגר זצוק"ל בפוזנא, כשבא לפרוזדור אמר שמריח ריח תורה לשמה. וכשנכנס אצלו פנימה, דיבר עמו הרה"ק ר' עקיבא איגר ושאל אותו, למה בפולין ייטיבו דרכיהם, ופה במדינת אשכנז הריעו דרכיהם. השיב לו הרר"ב, אצלנו בפולין; אם רואה אחד אצל חברו שנוהג שלא כשורה, אזי תיכף ומיד מוכיחו על פניו, ואינו משגיח אם ילבין פניו ברבים, ומשום הכי מתבייש להתנהג שלא כראוי. אבל אצלכם, באשכנז, מתנהג כל אחד בדרך ארץ. ואפילו אם אחד רואה בחבירו שאינו מתנהג כשורה, אינו מוכיחו על פניו, כי יחוש שמא יביישנו. ועל זה כתיב, הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא - כדי שלא יבוא עוד לידי חטאים אחרים. כי כן הדרך - עבירה גוררת עבירה. ומוטב להוכיחו תיכף ומיד בעבירה ראשונה - כדי שלא יבוא עוד לחטאים ועבירות אחרים, כי אם עבר עבירה ושנה בה - נעשה לו כהיתר. ולפי זה הפירוש, ולא תשא עליו חטא - כלשון נושא עון. שלא יהיה העון 'נושא' עליו. 'תשא' מלשון 'קל', כלשון היתר החטא, כלומר, אל תגרום לעמיתך שיעשה את החטא בקלות. והודה לו רבי עקיבא איגר ז"ל, שזה הוא עיקר הטעם באשכנז. [שפתי צדיקים, קדושים דף י"ח]. ואפילו רואהו חוזר ושונה אחר כך בחטאו [ומיהו אפשר דהך אל תהרהר היינו קודם שרואהו שונה בחטא דמחזיקין ששב ולא יחטא עוד, אבל כשראוהו שונה ותחילתו וסופו בחטא אפשר גם בתלמיד חכם לא מחזיקין ששב בדליכא הוכחה או על כל פנים אחר פעם שניה ששנה בחטא רשאי להרהר אחריו דהרי עבר ושנה נעשה לו כהיתר כמו שאמרו ביומא (פ"ו ע"ב), אלא דיש לעיין אם שב בינתים בתשובה גמורה דהוה ליה באותו שעה צדיק גמור כשחוזר וחוטא אין עליו דין עבר ושנה רק כתחילת חטא דהראשונה כבר נמחקה בתשובה הקודמת שבינתים והרי זה כצדיק גמור המתחיל בחטא וגם כן אל תהרהר דגם אחר כך ישוב וצריך עיון] מכל מקום בשעתו שב באמת. ואף על פי שהבא ליטהר מסייעין אותו כמו שאמרו ביומא (ל"ח סוף ע"ב) אפשר לומר מדלא סייעוהו על כרחך לא שב באמת, והך מסייעין היינו באותה רגע שבא ליטהר ואלמלא בא לידו אז באותה רגע דבר עבירה אין הכי נמי שהיה הקב"ה עוזרו ויכול לו, ואפילו תימא דגם באותה רגע לא יכול אם הוא גמר בלבו להתקומם נגד יצרו בכל כוחו אף על פי שודאי אילו היה באמת בכל כוחו היה יכול לו מכל מקום אם אחר כך יצרו אלבשיה והסיתו לדבר עבירה יש לומר דלא נדחה על ידי זה תשובתו הקודמת שהיתה באמת דגם בההוא דקידושין לא חילקו אפילו ראוהו תיכף ברגע אחר הקידושין חוטא ומרשיע כדרכו, ומה דמן השמים לא סייעוהו אחר שהחל ליטהר בהרהור תשובה שבלב עד שיש עליו שם צדיק גמור, הרבה תשובות למקום שהיה המשפט לנסותו ושלא לסייעו ומכל מקום לא נדחה משם צדיק גמור באותה רגע דהרהור תשובה. פי' עֵבֶר וְשָׁנָה נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתְרִי, כְּמוֹ שְׂאֲמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה (יומא פ"ו.), דְּהֵינּוּ שְׂעַל - יְדֵי הָעֵבֶרֹת הוּא מְהַפֵּךְ דְּבָרֵי אֱלֻקִים חַיִּים, וְעוֹשֶׂה צְרוּפִים אַחֲרֵים בְּתוֹרָה, עַד שְׁנַעֲשֶׂה מְאֹסוֹר הִתְרִ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (ישעיה ה). "הוֹי הָאֲמָרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע"

וכו'. נמצא שאפלו בתוך העברות מלבש שם חיות השם יתברך, דהינו אותיות התורה. רק שהוא בהעלים. דהינו שמחמת העברות, הפך הצרופים של התורה, עד שנעשה מאסור החר כנ"ל, עבר ושנה נעשה לו כהתר, וזה בחינת הסתרה אחת. וכשהשם יתברך נסתר ממנו בהסתרה אחת, דהינו בחינה הנ"ל שנעשה לו כהתר, גם כן קשה מאד למצאו, מאחר שכבר נעשה לו כהתר. אבל עם כל זה אפשר ליגע ולחתר עד שימצא אותו יתברך שמו, מאחר שעל - כל - פנים יודע שנעשה לו כהתר. על - כן אף שהשם יתברך נסתר ממנו, וכבר נעשה לו העברות כהתר. עם כל זה אפשר שישב אל לבו זה בעצמו, דהינו מה שנפל והגיע לבחינת נעשה לו כהתר, ויבקש ויחתר עד שיצא מזה, מאחר שעל כל פנים יודע מזה שנעשה לו כהתר.

כ. יב. יש שעברו עברות כל כך עד שנפלו בבחינת הסתרה שבתוך הסתרה ומחמת זה נדמה להם, שאין להם עוד תקוה, חס ושלו, כי עבר ושנה נעשה לו כהתר, זה בחינת הסתרה אחת, אבל כשעובר יותר חס ושלו, אזי השם יתברך נסתר ממנו בבחינת הסתרה שבתוך הסתרה ואזי קשה מאד למצא אותו יתברך, אבל בבחינת עסק התורה יכולין לעורר גם אותו ולהודיעו מהשם יתברך, שיש לו תקוה גם כן עד שישב אל האמת ויתקרב לשם יתברך. כי באמת בכח הצדיקי אמת הכל יכולים להתקרב לשם יתברך תמיד; בכל עת; איך שהם; מכל מקום שהם (נו, ג'). וזה בחינת מחיקת פרשת סוטה שהוא פרשה של התורה, כי הבעל מחיב לקנא לה, דהינו להוכיחה ולהזהירה שזה בחינת תוכחה שמטל על כל אחד שיש לו בחינת מלכות כמובא שם. וכשמוכיחה ואינה שומעת לו ונסתרה וכו', ואז היא בחינת הסתרה, בחינת התגברות מלכות עמלק על - ידי חטא הסוטה שהוא פגם הברית, כמובא, שהוא מתגבר על - ידי אותו הפגם, כי כשהוא מוכיחה ומזהירה, דהינו שמקנא לה, אל תסתרי. והיא אינה שומעת לו ונסתרה, הוא בבחינת עבר ושנה וכו', כי כשמקנא לה מסתמא ראה בה דבר שאינו הגון שעל - ידי זה קנא לה והוכיחה והיא לא שמעה ושבה לאולתה ונסתרה עוד, וזה בחינת עבר ושנה נעשה לו כהתר, שהוא בבחינת ההסתרה, כמו שמובא שם. וזה "ונסתרה", "ונסתרה" דיקא בחינת הסתרה הנ"ל שהמלכות בהסתרה על - ידי זה, ואזי כשיש הסתרה חס ושלו, אזי האמת בהסתרה והעלים, כי זה עקר ההסתרה בחינת והסתרת פני, והפנים הוא האמת, כמו שכתב רבנו נרו יאיר כמה פעמים, כי ההסתרה הוא שנתהפכה התורה ונסתרה עד שנעשה מאסור החר חס ושלו, וזהו הסתרת האמת, כי התורה היא בחינת תורת אמת ובאה בבחינת ההסתרה עד שנעשה מאסור החר, שזהו בחינת שקר, וצריכין לגלות ההסתרה, דהינו על - ידי מה שיודעין שאפלו בתוך ההסתרה מלבש שם השם יתברך כנ"ל, ואזי נתגלה ההסתרה ונתגלה האמת, וכשנתגלה האמת אזי אוריתא מכרזת קמיהו, "עד מתי פתיים תאהבו פתי" וכו', ואזי יש דין ומשפט בעולם, כי עכשו האמת בהסתרה, ועל - כן הרשעים מצליחין וצדיקים יש להם יסורין, אבל לעתיד שיתגלה האמת אז, ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע, ואז יהיה מפלת הרשעים על - ידי שיתגלה האמת אז, כי כשנתגלה האמת אזי מתנהג העולם באמת שרשעים יהיה להם מפלה וצדיקים ישמחו בטוב ה', וכמו שכתב רבנו זכרוננו לברכה (סימן סו) שמפלת הרשעים על - ידי התגלות האמת. נמצא, כשנתגלה ההסתרה ונעשה ממנה תורה ונתגלה האמת אזי

אורִיתָא מְכַרְזַת קְמִיהוּ, וְאִזִּי נַעֲשֶׂה קֶץ וְנוֹסֵף, אוֹ שְׁחוֹזְרִים בְּתִשְׁבָּה עַל - יְדֵי שְׁשׁוּמְעִים כְּרוּז וְהִזְהַרְתְּ הַתּוֹרָה שְׁמִכְרְזַת קְמִיהוּ כְּנִ"ל, אוֹ אִם עַד אֵלֶּה לֹא יִשְׁמְעוּ אִזִּי הַתּוֹרָה נוֹקְמַת בָּהֶם מֵאַחַר שֶׁהִזְהִירָה אוֹתָם וְלֹא שְׁמְעוּ בְּבַחֲיַנְתָּ אֵין עוֹנֶשִׁין אֲלֵא אִם כֵּן מִזְהִירִין, וְעַל - כֵּן עַד עַכְשָׁו שֶׁהִיא בְּחִינַת הַסְּתֵרָה וְלֹא שְׁמְעוּ כְּרוּז וְהִזְהַרְתְּ הַתּוֹרָה לֹא הָיָה עוֹנֵשׁ וְנוֹקְמָה תִּכְף, אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁנִּתְגַּלָּה הַהַסְּתֵרָה וְהַתּוֹרָה מְכַרְזַת וְצוּעֶקֶת לְפָנֵיהֶם וּמִזְהַרְתָּ אוֹתָם, עַל - כֵּן כְּשֶׁאֵינָם שׁוּמְעִים נוֹקְמַת בָּהֶם, כִּי עַכְשָׁו נִתְגַּלָּה הָאֲמֶת, שְׁעַל - יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה נִקְמָה בְּרָשָׁעִים תִּכְף כְּנִ"ל. (לקוטי מהר"ן)

כ.א.

יצר הרע בתחלה דומה לחוט, ולבסוף דומה כעבותות העגלה: בספר השל"ה הקדוש - מסכת ראש השנה - הצעות לתשובה אחד עשר: אמר ר' יוסי, יצר הרע בתחלה דומה לחוט, ולבסוף דומה כעבותות העגלה, עד כאן לשונו. ואם לא ידע לזוהר ילך אצל חכם וילמדנו סדר תשובה וטוב לו. ועל זה אמר שלמה המלך עליו השלום (משלי יב, טו), דרך אויל ישר בעיניו ושומע לעצה חכם, רצה לומר מי שישמע לעצת החכם חכם, מפני שיוודיענו הדרך שהוא ישר באמת לא אשר יחשבהו הוא ישר, כן פירש הרמב"ם זה הפסוק בפרק ג' מהקדמת מסכת אבות. יש לדעת שצריך הבעל תשובה לפשפש במעשיו ולשוב אפילו מספק עבירה. וכתב הכל בו בסימן ס"ט [וכן כתב רבינו יונה סביב האלפסי פרק קמא דברכות עיין שם] גבי בין השמשות של יום הכיפורים, וזה לשונו, ולדברי הכל בין השמשות הוא ספק, וקבלה בידינו שעונש הספק גדול מעונש הודאי. שכן מצינו שעל הודאי מביא אדם חטאת, ואמרין (זבחים מח, א) דמי חטאת דנקא, כלומר אפילו לא היה לאדם דמי כשבה או שעירה שיביא חטאת אלא דנקא ודי לו בכך, פירוש דנקא הוא מעה והוא שתות הדינר, כדאמרין שש מעה כסף דינר. ואם מביא אדם אשם על הספק, כגון שהיו לפניו שתי חתיכות אחד של שומן ואחד של חלב, ואכל אחת מהן ולא ידע איזה אכל, צריך להביא אשם שוה שני סלעים שהן מ"ח מעין, כי הסלע ארבעה דינרין והדינר שש מעין, נמצא ששני סלעים הן מ"ח מעין. ועל הודאי די לו במעה אחת בלבד. מעתה צא ולמד עד היכן מגיע עונשו של ספק. וטעמו של דבר למה החמירו על הספק יותר מן הודאי, מפני שהודאי משים האדם אל לבו ודואג ומתחרט על מה שעשה וחוזר בתשובה ומבקש רחמים, אבל על הספק עושה סברות ואומר אותה חתיכה שאכלתי של שומן היתה, ולא ישית אל לבו בכך, ולכך החמירו ז"ל על הספק, והוא הדין לכל ספק שבעולם. ומכאן אנו יכולים ללמוד לכל הספיקות שראוי לכל אדם להיות חרד וירא להזהר מהם בכל יכלתו, ולא יעשה דבר עד שיצא מכל חשש ויוציא כל ספק מלבו. וכך אמרו חכמינו ז"ל (אבות פ"א טז, א), הסתלק מן הספק, לא כמו שעושים הרבה מבני אדם שמכניסים עצמם לידי ספק ואין מקפידים בכך, עד כאן. ובכלל זה גם כן יש בני אדם שעושים הרבה עבירות ועשו להם כהיתר, מתוך שהורגלו בהם בנעוריהם גם כי יזקינו לא יסורו מהם, כי אינם מרגישים בדבר מכח ההרגל. וכמה בני אדם סבורין שאין אדם נקרא בעל תשובה אלא אם כן בא על אשת איש או על הגויה או יצא לתרבות רעה וכיוצא באלו מעבירות גדולות. אבל בשאר עבירות אין יודעין לשוב עליהם, כי רוב העולם אינם נוהרים מדברים בטלים או לילך בטל, ומלהסתכל בנשים ומלדבר עמהם שלא לצורך. גם לא נוהרים להתפלל בכוונה ומלדבר בבית הכנסת, או להזכיר שם שמים

לבטלה או במקום שאינו טהור או בידיים שאינם נקיות, ומשחוק ומקלות ראש, או לצער, והערמת רבית, לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע להו (ב"מ ה, ב), אבל האמת אינו כן, וגבהות הלב, וביטול תלמוד תורה כנגד כולם. כל אלו ודומיהם הם נחשבים בעיני קצת אנשים קלים, כי לא הורגלו לקיים המצות מנעוריהם ועשו כל ימיהם עבירות, ומתוך ההרגל הם קלים בעיניהם לעשותם. ואמרו רבותינו ז"ל [בבבא מציעא (נח, ב) הכל יורדים לגיהנם ועולים, חוץ מאלו שיורדין ואינם עולים, ואלו הם, המכנה שם רע לחבירו, והמלבין וכו', והבא על אשת איש. היינו מכנה היינו מלבין, לא. צריכא אף על גב דדש ביה בשמיה, עד כאן לשונו. הרי שהשוו המכנה לבא על אשת איש שהוא מן העבירות החמורות שיהרג ואל יעבור, ואנו אין נזהרים ביה כל עיקר, ה' יכפר בעדינו. על כן צריך השב שידע מעשיו כולם, ויהיו העבירות הקלות דומות בעיניו כחמורות, וישוב על כולם הן דאורייתא הן דרבנן. כי על כל מה שהזהירו רז"ל עליו הוא יותר חמור מדברי תורה, כי כל העובר על דברי חכמים חייב מיתה כדאיתא [פרק קמא דברכות (ד, ב)]. על כן בין יבין את אשר לפניו ויפשפש בפרטי מעשיו, ומה שנחשב בעיני קצת אנשים קלים, יהיו נחשבים לו חמורות מאוד. וזה לשון בעל ראשית חכמה, וצריך לעולם ליוזר מהקלות, כי יצר הרע לא יכשיל לאדם בתחלה אלא בקלות עד שמהקלות יבא לחמורות, כמו שפירשו רבותינו ז"ל (סוכה נב, ב) על פסוק הוי מושכי העון בחבלי שוא, זו לשונם, אמר ר' יוסי, יצר הרע בתחלה דומה לחוט, ולבסוף דומה כעבותות העגלה, עד כאן לשונו. ואם לא ידע ליוזר ילך אצל חכם וילמדנו סדר תשובה וטוב לו. ועל זה אמר שלמה המלך עליו השלום (משלי יב, טו), דרך אויל ישר בעיניו ושומע לעצה חכם, רצה לומר מי שישמע לעצת החכם חכם, מפני שיודיענו הדרך שהוא ישר באמת לא אשר יחשבהו הוא ישר, כן פירש הרמב"ם זה הפסוק בפרק ג' מהקדמת מסכת אבות. וזה לשון המיימוני בהלכות תשובה פרק ד' (הל' א') וזה לשונו, כ"ד דברים מעכבים התשובה וכו', עד ומהן חמשה דברים העושה אותן אין חזקתו לשוב מהן, לפי שהן דברים קלים בעיני רוב האדם ונמצא חוטא והוא ידמה שאין זה חטא. אחד, האוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה שזה אבק גזל הוא, והוא מדמה שלא חטא ויאמר כלום אכלתי אלא ברשותו כו'. עד המתכבד בקלון חבירו, אומר בלבו שאינו חטא לפי שאין חבירו עומד שם ולא הגיעו לו בושת ולא ביישו, אלא ערך מעשיו הטובים וחכמתו למול מעשה חבירו או חכמתו כדי שיראה מכללו שהוא מכובד וחבירו בזוי. והחושד בכשרים אומר בלבו שאינו חטא, לפי שהוא אומר מה עשיתי לו, וכי יש שם אלא חשד שמא עשה או לא עשה, והוא אינו יודע שזה עון שמשים אדם כשר בדעתו כבעל עבירות. ומהן חמישה דברים העושה אותן ימשוך אחריהם תמיד וקשים הם לפרוש מהן, לפיכך צריך אדם להזהר מהן שמא ידבק בהן, והן כולן רעות רעות עד מאוד, ואלו הן, רכילות ולשון הרע ובעל חימה ובעל מחשבה רעה והמתחבר לרשע מפני שהוא לומד ממעשיו, עד כאן קיצור לשונו המצטרך לעניינינו.

א. ברש"י על ויקרא פרק כג פסוק (מ) פרי עץ הדר - (סוכה לד) עץ שטעם עזו ופריו שוה. **הדר** - הדר באילנו משנה לשנה וזהו אתרוג. **כפת תמרים** - חסר וי"ו למד שאינה אלא אחת. **וענף עץ עבת** - שענפיו קלועים כעבותות וכחבלים וזהו הדס העשוי כמין קליעה.

ב. ברש"י מיכה פרק ז פסוק ג' **על הרע כפים להטיב** - על שכר הרעת כפיכם אתם מקוים שיטיב לכם. השר שואל - שוחד. והשופט - הדין את הדין גם הוא בשילום אומר לשופט חבירו כשהוא גזלן ומחויב בדין שלם לי גמולי בזה ואני אזכה אותך בדין אחר. והגדול דובר הות נפשו - המלך או הנשיא אומר בדין רצון נפשו הות נפשו דבר ההוה לרצונו ולנפשו כמו (ירמיה טו) אין נפשי אל העם הזה וכן ת"י תחמודי נפשיה. ויעבתוה - עשאוה קליעה של חטא בין שלשתן כעבותות העגלה חטאה שהעבות משולשת היא כך מצאתי בתרגו' ירושלמי עבדנוה כקליעה דחובין.

ג. בכלי יקר על בראשית פרק ג פסוק טז: אמנם אם בראש דבריו יתן מקום ליצרו וילך אחרי עצתו יום אחר יום עד שנעשה חזק כעבותות העגלה אז קשה לנצח, ולדברי ר' אלכסנדרו שהמשיל היצה"ר לשאור שבעיסה, נוכל לומר שלכך אסרו גם המשהו לפי שארז"ל (ב"ר כב ו) מתחילה דומה היצה"ר לחוט של עכביש דהיינו משהו ואח"כ הוא מבצבץ ועולה עד שיהיה כעבותות העגלה ויעלה חמס גבר לאין מרפא, ע"כ לא יהיה קטן בעיני האדם אפילו משהו ממנו כי מעט מן השאור מבצבץ ועולה כאמור,

ד. במשך חכמה על דברים פרק ג פסוק יא: (ישעיהו א, יג) בהפטרה לא תוסיפו הביא מנחת שוא קטרת תועבה היא לי כו' לא אוכל און ועצרה. הענין, דמצאנו לרז"ל בכריתות (דף ו.) כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינו תענית שהרי חלבנה ריחה רע ומנאן הכתוב עם סממני הקטרת כו', הרי דדבר הפחות בעצמיותו, בכ"ז כשהוא מתערב באגודה כללית הוא מתבשם ומועיל להוציא ריח ניחוח מן הסממנים האחרים, ומצאנו שאמרו (סנהדרין עא סע"ב) פיזור לרשעים נאה להן ונאה לעולם, הרי שהאגודה מוסיף חזוק לעושי רשעה, וכן מצאנו שאמרו (שם לט) כל בי עשרה שכינתא שריא, וכבר עמד על זה הר"ן בדרשתו (דרוש א) והנראה עפ"י מה שבארו בדין תרתי לריעותא (עי' פרי מגדים יו"ד סימן לו תנאי ג ד), שאם הם משם אחד, שמורים שניהן על ניקוב הריאה וכיו"ב, אז הוי טרפה, אבל הם זה מורה על נקב וזה על קמט וכיו"ב כשר, כן הדבר הזה, אם כל אחד בפני עצמו יש לו מדה פחותה, זה כלי, וזה בעל לשון הרע, וזה בעל כעס, כשהן באגד אחד אז יומתק מרירותן ויתבשם כל אחד מחבירו, זה ילמוד מזה לפזר הונו, וזה לנוח מרגזו, וזה על שפם יעטה, אבל אם כולם מסכימים על תכונה רעה אחת. הלא אז תחזקנה מוסרותיהם ומן קורי עכביש יהיו כעבותות עגלה, ע"ז אמרו פזור לרשעים נאה להן כו', כי הוא תרתי לריעותא משם אחד, כל אחד מחזק חבירו, והוי טרפה גמורה וז"ב.

ה. בתלמוד בבלי מסכת סוכה דף נב/א: אמר רבי אסי יצר הרע בתחילה דומה לחוט של בוכיא ולבסוף דומה כעבותות העגלה שנאמר הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה.

ו. ברש"י סוכה דף נב/א: **מושכי העון בחבלי השוא** - בתחלה היו מביאין אותו עליהם על ידי חבלים שאינן של כלום. **וכעבות העגלה** - חבל עבה,

שקושרין בו את הפרה למחרישה. **מושכי העון בחבלי השוא** - בתחלה היו מביאין אותו עליהם על ידי חבלים שאינן של כלום. **וכעבות העגלה** - חבל עבה, שקושרין בו את הפרה למחרישה.

ספר קצור שולחן ערוך סימן קסז

הלכות עבודת כוכבים ומזלות

ובו כ' סעיפים.

(א) אלילים, אסורה בהנאה, היא ותשמישה ונויה ותקרובתה. ואם נתערב מדברים אלו אפילו אחד באלף של היתר, אסור כל התערובת בהנאה. איזהו תשמישה. הכלים שהכהן מקטיר בהם לפניו כגון המחטה והגביעים, וכן הבית שמיוחדים לה, והבסיס שמעמידין אותה עליו, וכן הכלי שיר שמזמרים בהם לפניו וכדומה. ואיזהו נוי. כגון הנרות שמדליקין לפניו. והמלבושים שמלבישים אותה, או שוטח לפניו בגדים וכלים נאים לנוי, וכן האילנות שרגילין ליטע לפני האליל להיות לו לנוי, הויין נוייה ואסורין בהנאה, ולכן אסור לישב בצלן. ואיזהו תקרובתה. כגון מיני מאכל שמניחין לפניו (ועי' יו"ד סימן קל"ט).

(ב) ע"ז של גוי וכן תשמישה ונויה, יש להן ביטול, שכשמבטל אותה הגוי בידים שלא תהא עוד ע"ז או תשמיש או נוי לע"ז, הותרו. ושל ישראל מומר, אין להם ביטול.

(ג) נרות שהדליקו לפניו ואח"כ כיבן הגוי לצורך עצמו ומכרן לישראל, מותרין, דכיון שכיבן לצורך עצמו, זהו ביטולן, ומ"מ אין לעשות מהן נרות של מצוה. וכן כל דבר של ע"ז, אע"פ שנתבטל ומותר להדיוט, אסור לדבר מצוה משום דמאיסי לגבוה.

(ד) המלבושים שלובשים הכהנים כשנכנסים לבית אלילים, יש אומרים דנוי שלהם הן ולא נוי של אלילים ואין צריכין ביטול. ויש מי שמצריך ביטול.

(ה) צורת שתי וערב שמשתחיים לה אסורה בלא ביטול. אבל שתי וערב שתולין בצואר לזכרון בעלמא, מותר.

(ו) אסור לעשות שום דבר לצורך האלילים ואפילו חלונות להבית. ואסור למכור להם ספרים המיוחדים לעבודה זרה. וכן ספרי תנ"ך המועתקים בשינויים כדי לפקדם ולהחזיק אמונתם. וכן למכור להם דבר לצורך עבודתם, אסור אם לא יוכלו לקנות במקום אחר. וזש אסורין אפילו אם יוכלו לקנות במקום אחר, וכל בעל נפש יחמיר לעצמו.

(ז) אסור להסתכל באליל ובנוי שלו, שנא' אל תפנו אל האלילים. וצריכין להתרחק מן הבית ומכ"ש מן האליל עצמו ארבע אמות שלא לעבור שם. ואסור לשמוע הכלי שיר או להריח בריח שלהם. ואם שומע הכלי שיר, יאטים אזניו. וכן אם בא ריח, יכוין שלא ליהנות ממנו.

(ח) הרואה בתי ע"ז בישובן, אומר בית גאים יסח ה' (משלי ט"ו). בחורבן, אומר אל נקמות ה', אל נקמות הופיע (תהלים צ"ד).

(ט) ישב לו קוץ ברגלו, או נתפזרו לו מעות בפני ע"ז לא ישוח להסיר את הקוץ או ליטול את המעות, מפני שנראה כמשתחוה לו, ואפילו אין אדם רואה מ"מ אסור, אלא ישב או יפנה אחוריו או צדו לצד האליל ואחר כך יטול.

(י) יש מי שאומר שאסור להלוות לצורך בנין ע"ז או לתכשיטיה או למשמישה. וכ"ש דאסור למכור להם תשמישים. והמונע מצליח. ואין לכרוך ספרי עכו"ם חוץ מספרי הדיינים והסופרים. ואם חושש משום איבה, עכ"פ כל מה שיכול להשט, ישמט.

(יא) מקום שמתקבצים גוים ואומרים ששם מוחלים להם עוונותיהם, אסור לשאת ולתת שם עמהם (כ"כ הט"ז, ובחכמ"א כלל פ"ז סי' ה' כתב דצ"ע).

(יב) אסור להזכיר שם ע"ז, בין לצורך כגון לומר לחברו המתן לי בצד ע"ז פלונית בין שלא לצורך, שנאמר ושם אלהים אחרים לא תזכירו. ואסור לגרום לגוי שיזכיר שם אלילים, שנאמר לא ישמע על פיך, לא ישמע בגרמא שלך. ואם נתחייב לו גוי שבועה, יש מקילין להניח לו לישבע (עיין באו"ח סימן קי"ו). שם החגים שלהם כשמות בני אדם, אין חשש להזכרם, והוא שלא יקראם כמו שהגוים מזכירים אותם בלשון חשיבות.

(יג) כל ליצנותא אסירא, חוץ מליצנותא דעבודה זרה דשריא.

(יד) אסור ליתן מתנת חנם לגוי שאינו מכירו, דכתיב ולא תחנם, ודרשינן לא תתן להם מתנת חנם. אבל אם הוא מכירו, לא הוי מתנת חנם, שגם הוא ישלם גמולו או כבר שלם לו, והוי כמו מכירה.

(טו) אסור לספר בשבחן אפילו לומר כמה נאה גוי זה בצורתו, ומכל שכן שלא לספר בשבח מעשיו, או שיחבב דבר מדבריו, שזהו ג"כ בכלל ולא תחנם, לא תתן להם חן. אבל אם מכוין בשבחן להודות להקב"ה שברא בריה נאה כזו, מותר. (טז) מותר לפרנס ענייהם ולבקר חוליהם ולקבור מתיהם ולהספידן ולנחם אבליהם משום דרכי שלום.

(יז) לא יתייחד ישראל עם גוי מפני שהם חשודים על שפיכת דמים (ועי' יו"ד סי' קנ"ג).

(יח) גויה לא תניק לילד ישראל בביתה, ואפילו אחרים עומדים על גבה. אבל בבית ישראל, מותרת להניקו (ועי' לעיל סי' קס"ה ס"ח) אם אחרים עומדים על גבה או נכנסים ויוצאים, והוא שלא יניחו עמה לבדו בלילה.

(יט) ישראלית לא תיילד לגויה אא"כ היא ידועה למילדת שאז מותרת (משום איבה). ודוקא בשכר ובחול. ולא תניק ישראלית לבן גוי אפילו בשכר, אא"כ יש לה חלב הרבה ומצער אותה, אז מותרת להניקו.
(כ) אסור ללמד אומנות לגוי.

1 קונטרס אין אדם רואה מומין לעצמו

בו יבואר הענין שאחד שאשתו הלכה בפאה נכרית אין לו שום היתר על פי חז"ל ושו"ע לפסוק בענים הזה שעבר כל ימיי חייו ונקרא משומד על זה.
עוד יבואר בו מאמר חז"ל: יצר הרע בתחלה דומה לחוט, ולבסוף דומה כעבותות העגלה.

2. ספר קצור שולחן ערוך סימן קסז

הלכות עבודת כוכבים ומזלות ובו כ' סעיפים.
